

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/139/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1112217580
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Bolebruch
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2024:1112217580.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Bolebrucha a sudcov Mgr. Patricie Skotnickej a JUDr. Miroslavy Saxovej v spore žalobcu: K. D., R.. XX.XX.XXXX, trvale bytom I. XXX/X, I., proti žalovanej: Slovenská W., C. U.. Z. N. I., Š. X, D., o náhradu škody, na odvolanie žalobcu proti rozsudku býv. Okresného súdu Bratislava I zo dňa 12.04.2019, č. k. 25C/117/2012-267, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania neprižnáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal náhrady skutočnej škody spočívajúcej vo vynaložených trovách obhajoby vo výške 3.179,76 eura a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 eur, to všetko titulom nezákonného rozhodnutia- uznesenia Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ D.- V., N. I., ČVS: V.-XXX/X-V.-D.-XXXX zo dňa 04.03.2009, ktorým bolo proti nemu začaté trestné stíhanie pre zločin lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 20, § 188 ods. 1, 2 písm. c) Trestného zákona.

2. Svoje rozhodnutie s odkazom na ust. § 3 ods. 1, § 4 ods. 1, 2, 3 (v znení účinnom k 04.03.2009, 30.11.2011, 04.06.2012), § 6 ods. 1, § 16 ods. 1, § 17 ods. 1, 2 a 5 zák. č. 514/2003 Z.z. a vykonané dokazovanie odôvodnil neunesením dôkazného bremena žalobcom. Úvodom poukázal na to, že sa jedná o v poradí druhé rozhodnutie, keď prvýkrát žalobu v danej veci zamietol rozsudkom zo dňa 05.12.2014, č. k. 25C/117/2012-184 majúc za to, že vo veci nie je splnená už prvá podstatná a základná podmienka, a to existencia nezákonného rozhodnutia podľa § 6 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. Vo vzťahu k otázke zastúpenia žalovanej v konaní Ministerstvom spravodlivosti SR, ktoré svoju účasť v konaní ako zástupca žalovanej namietalo, ustálil, že vo veci je potrebné aplikovať (hmotnoprávne i procesnoprávne) ustanovenia zák. č. 514/2003 Z.z. účinného v čase doručenia žiadosti žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody na MS SR dňa 30.11.2011. Uviedol, že ak by aj uzavrel, že na danú vec je potrebné aplikovať zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom v čase vydania nezákonného rozhodnutia dňa 04.03.2009 alebo v čase doručenia návrhu na súd dňa 04.06.2012, znenie hmotnoprávnych i procesnoprávnych ustanovení (§ 4) by bolo rovnaké. Bol tiež toho názoru, že aj vzhľadom k tomu, že žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody bola nakoniec dňa 14.05.2012 predbežne prerokovaná na MS SR, je práve MS SR oprávnené konať za štát podľa ust. § 4 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z. (v znení účinnom k 30.11.2011), pretože vzhľadom na špecifický charakter tzv. nezákonného rozhodnutia, nemožno príslušný orgán určiť podľa odseku 1. Špecifickosť nezákonného rozhodnutia videl v tom, že žalobca označil za nezákonné uznesenie vyšetrovateľa o vznesení obvinenia (časť trestného konania, v ktorej koná vyšetrovateľ v prípravnom konaní), ale s poukazom na oslobodzujúce rozhodnutie súdu (časť trestného konania, kedy koná súd). V merite veci

uviedol, že žalobca za nezákonné rozhodnutie označil uznesenie Úradu justičnej a kriminálnej polície OR PZ D.- V., N. I., ČVS: V.-XXX/X-V.-D.-XXXX zo dňa 04.03.2009, ktorým bolo voči nemu začaté trestné stíhanie pre zločin lúpeže spolupáchateľstvom podľa § 20 a § 188 ods. 1, 2 písm. c) Trestného zákona, pretože Okresný súd v Pezinku dňa 17.03.2011 žalobcu spod obžaloby oslobodil. Prvoinštančný súd však označené rozhodnutie právne nekvalifikoval ako nezákonné v zmysle ust. § 6 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. Uviedol, že predmetné ustanovenie nepozná prípad nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia, ktoré by bolo nezákonné práve tým, že následne by bol obžalovaný v trestnom konaní spod obžaloby oslobodený. Bol toho názoru, že extenzívnym výkladom ust. § 6 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z., ktorým argumentuje žalobca i doterajšia súdna prax, nie je možné rozšíriť existenciu nezákonného rozhodnutia vydaného v rámci trestného konania niektorým z orgánov činných v trestnom konaní. Takýmto extenzívnym výkladom by podľa súdu boli porušené všetky zásady trestného procesu, a to od momentu vznesenia obvinenia v prípravnom konaní až do jeho skončenia v trestnom súdnom konaní. Poukázal na to, že s uvedeným názorom korešponduje napr. i rozhodnutie Okresnej prokuratúry Pezínok v danej veci, kde v uznesení zo dňa 05.05.2009, č. k. 1Pv/279/09-9 príslušná prokurátorka zamietla sťažnosť žalobcu proti uzneseniu vyšetrovateľa o vznesení obvinenia ako nedôvodnú s poukazom na ust. § 206 ods. 1 Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa na vznesenie obvinenia nevyžaduje istota, ale len odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba a po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní a následne v celom trestnom konaní. Vzhľadom na konštatovanie súdu o neexistencii právneho základu (neexistencia nezákonného rozhodnutia) sa súd skúmaním ďalších zákonných podmienok pre úspech žaloby nezaoberal.

3. Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 29.04.2016, č. k. 3Co/132/2015-198 na základe žalobcom podaného odvolania v poradí prvý prvoinštančný rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení odvolací súd poukázal na právne závery vyslovené NS SR v uznesení zo dňa 18.08.2010, sp. zn. 4MCdo/15/2009 (R 57/2010), v ktorom uviedol, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zák. č. 514/2003 Z.z. účinného od 01.07.2004 a rovnako aj predtým platného zák. č. 58/1969 Zb. účinného do 30.06.2004. Doterajšia judikatúra dôvodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená a dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal, a že trestné stíhanie nemalo byť proti nemu začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Tieto závery prijaté súdnou judikatúrou v čase platnosti zák. č. 58/1969 Zb. sú aj napriek zmene právnej úpravy stále použiteľné (rozsudok NS ČR zo dňa 23.02.1990, sp. zn. 1Cz/6/90 publikovaný pod č. 35 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk, ročník 1991 a rozsudok NS SR zo dňa 28.06.1993, sp. zn. 1Cdo/53/9, publikovaný pod č. 70 v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov SR ročník 1994). Doplnil, že rovnako NS SR v rozsudku zo dňa 30.03.2011, sp. zn. 3Cdo/194/2010 konštatoval, že zák. č. 514/2003 Z.z. výslovne neupravuje nárok na náhradu škody v prípade oslobodenia obžalovaného spod obžaloby, avšak súdna prax dospela k záveru, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, pri ktorom treba vychádzať z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to z úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má v tomto zmysle tiež zastavenie trestného stíhania a oslobodenie spod obžaloby. Skutočnosť, že nedošlo k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa začína trestné konanie, na tom nič nemení. Podstata nároku na náhradu škody sa totiž v tomto prípade neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania. Odvolací súd tak zhrnul, že týmito právnymi závermi je zodpovedaný základ nároku na náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy titulom uznesenia o začatí trestného stíhania. Súdu prvej inštancie pritom bola uvedená súdna prax pri rozhodovaní známa (v odôvodnení uviedol, že sa oboznámil s rozhodnutiami iných súdov a s názormi právnej praxe) a od ustálenej judikatúry sa odklonil s odôvodnením, že sa nestotožňuje s extenzívnym výkladom ust. § 6 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z., pretože by tým boli porušené všetky zásady trestného procesu. Odvolací súd uznal, že súdna judikatúra nemôže byť bez vývoja a nie je preto vylúčené, aby (i pri nezmennej právnej úprave) bola doplňovaná o nové interpretačné závery a bola tiež menená, napr. v nadväznosti na vývoj sociálnej reality, s ktorými sú spájané zmeny v hodnotových akcentoch spoločnosti. K zmene rozhodovacej súdnej praxe je však podľa odvolacieho súdu potrebné

prístupovať opatrne, aby nebol narušený princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, a aby cez takúto zmenu nebola popretá požiadavka na spravodlivé súdne rozhodnutie v zmysle rešpektu k základným právam účastníkov konania. V zhode so žalobcom tiež konštatoval, že súd prvej inštancie odklon od ustálenej súdnej praxe, pokiaľ ide o posudzovanie uznesenia o začatí trestného stíhania v súvislosti s oslobodzujúcim rozsudkom pri rozhodovaní o náhrade škody a nemajetkovej ujmy, neodôvodnil. Poukaz na nekonkretizované zásady trestného konania totiž podľa odvolacieho súdu, nie je postačujúcim na vysvetlenie odklonu od doterajšieho výkladu súdov pri aplikácii zák. č. 514/2003 Z.z. vo veciach náhrady škody a nemajetkovej ujmy odvodzovanej od uznesenia o začatí trestného stíhania. Na základe uvedeného napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu zrušil a vec mu podľa § 221 ods. 2 OSP vrátil na ďalšie konanie, v ktorom prvoinštančným súdu uložil vec opätovne prejednať a po vykonanom dokazovaní rozhodnúť a rozhodnutie spôsobom zodpovedajúcim ust. § 157 ods. 2 OSP odôvodniť rešpektujúci viazanosť právnym názorom odvolacieho súdu.

4. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie vo vzťahu k opätovne Ministerstvom spravodlivosti SR vznesenej námietke, že nie je orgánom oprávneným zastupovať žalovanú, opäť uzavrel, že vo veci je potrebné aplikovať ustanovenia zák. č. 514/2003 Z.z. účinného v čase doručenia žiadosti žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody na MS SR dňa 30.11.2011. Aj v prípade aplikácie ustanovení zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom v čase vydania nezákonného rozhodnutia dňa 04.03.2009 alebo v čase doručenia návrhu na súd dňa 04.06.2012, je znenie na vec sa vzťahujúcich hmotnoprávných i procesnoprávných ustanovení zákona rovnaké. Aj s poukazom na to, že samotná žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie bola nakoniec dňa 14.05.2012 predbežne prerokovaná Ministerstvom spravodlivosti SR, je toto oprávnené konať za štát podľa § 4 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z. (účinného dňa 30.11.2011), pretože vzhľadom na špecifický charakter tzv. nezákonného rozhodnutia, nemožno príslušný orgán určiť podľa odseku 1. Špecifickosť vzhliadol v tom, že žalobca za nezákonné rozhodnutie označil rozhodnutie vyšetrovateľa o vznesení obvinenia, ale s poukazom na oslobodzujúce rozhodnutie súdu. V ďalšom uviedol, že pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody je nevyhnutné súčasné splnenie všetkých zákonných podmienok, a to existencia nezákonného rozhodnutia, vznik škody a príčinná súvislosť medzi vzniknutou škodou a nezákonným rozhodnutím. Konštatoval, že s poukazom na právne záväzný názor odvolacieho súdu vyhodnotil žalobcom označené uznesenie o začatí trestného stíhania za nezákonné a zakladajúce nárok žalobcu na náhradu škody podľa § 6 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. (uznesenie NS SR zo dňa 18.08.2010, sp. zn. 4MCdo/15/2009, rozsudok NS ČR zo dňa 23.02.1990, sp. zn. 1Cz/6/90, rozsudok NS SR zo dňa 28.06.1993, sp. zn. 1Cdo/53/9, zo dňa 30.03.2011, sp. zn. 3Cdo/194/2010). V ďalšom poukázal na to, že žalovaná vo svojej obrane tiež namietala nutnosť a účelnosť jednotlivých úkonov právnej pomoci, ktoré obhajca žalobcu vykonal v trestnom konaní a vo vzťahu k uplatnenej náhrade nemajetkovej ujmy nepreukázanosť jej vzniku. Poukazoval tiež na to, že v zmysle ust. § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom od 01.01.2013 výška požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovanej osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa zák. č. 215/2003 Z.z. (maximálna výška náhrady v roku 2013 za smrť poškodenej osoby predstavovala sumu 16.885 eura). Žalobca sa pritom domáhal náhrady nemajetkovej ujmy v sume 10.000 eur za okolností, keď sa proti nemu v danom čase viedlo i iné trestné konanie, v dôsledku ktorého bol právoplatne odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 13 rokov, v nadväznosti na čo sa výška náhrady nemajetkovej ujmy žalovanej javila ako neprimeraná. Prvoinštančný súd vykonaným dokazovaním zistil, že uznesením Úradu justičnej a kriminálnej polície OR PZ D.- V., N. I., ČVS: V.-XXX/X-V.-D.-XXXX zo dňa 04.03.2009 bolo proti žalobcovi ako aj ďalším trom obvineným začaté trestné stíhanie pre zločin lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 188 ods. 1, 2 písm. c) a § 20 Trestného zákona. Sťažnosť žalobcu proti uvedenému uzneseniu bola uznesením Okresnej prokuratúry Pezinok zo dňa 05.05.2009, č. k. 1Pv 279/09-9 zamietnutá ako nedôvodná s poukazom na ust. § 206 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého sa na vznesenie obvinenia nevyžaduje istota, ale len odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba a po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia potvrdzuje alebo vyvracia dokazovaním. Listom zo dňa 21.07.2009 bolo žalobcovi Úradom justičnej a kriminálnej polície ORR PZ D.- V., N. I. oznámené, že došlo k zmene právnej kvalifikácie skutku, a to zo zločinu lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 188 ods. 1, 2 písm. c), § 20 Trestného zákona na prečin ublíženia na zdraví spolupáchatelstvom podľa § 156 ods. 1 a § 20 Trestného zákona, a to na základe pokynu prokurátora. Obžaloba pre uvedený trestný čin bola na žalobcu podaná Okresnou prokuratúrou Pezinok dňa 12.04.2010 a na jej základe Okresný súd v Pezinku dňa 22.04.2010, sp. zn. 27 52/2010 vydal trestný rozkaz, ktorým bol žalobca uznaný za vinného z prečinu ublíženia na zdraví spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 156 ods. 1 Trestného zákona

a odsúdený k peňažnému trestu vo výške 300 eur a pre prípad, že by bol výkon peňažného trestu úmyselne zmarený, bol žalobcovi uložený náhradný trest odňatia slobody v trvaní 3 mesiace. Žalobca podal proti uvedenému trestnému rozkazu odpor a po vykonanom dokazovaní Okresný súd Pezinok rozsudkom zo dňa 17.03.2011, sp. zn. 2T/52/2010 žalobcu a aj ostatných troch obžalovaných spod obžaloby oslobodil vyhodnotiac, že nebolo dokázané, že skutok spáchali obžalovaní. Proti uvedenému rozsudku nebolo podané odvolanie a právoplatnosť nadobudol dňa 21.03.2011. Žalobca si žalovaný nárok na náhradu škody u žalovanej uplatnil žiadosťou o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody zo dňa 28.11.2011 doručenou Ministerstvu spravodlivosti SR dňa 30.11.2011, ktorá bola dňa 07.12.2011 postúpená Ministerstvu vnútra SR. Ministerstvo vnútra SR dňa 01.03.2012 vrátilo žalobcovu žiadosť späť Ministerstvu spravodlivosti SR s odôvodnením, že žiadateľ sa domáha nárokov na základe celého trestného konania, a preto je na predbežné prerokovanie jeho žiadosti podľa § 4 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z. príslušné MS SR, ktoré s predmetným postupom a záverom Ministerstva vnútra SR síce nesúhlasilo, avšak z dôvodu právnej istoty na žiadosť žalobcu reagovalo listom zo dňa 14.05.2012 tak, že jej nevyhovelo. Z príkaznej zmluvy o poskytnutí právnej pomoci zo dňa 24.03.2009 prvoinštančný súd zistil, že žalobcu v trestnom konaní zastupoval jeho obhajca S. I. S., advokát a podľa príjmového pokladničného dokladu menovaného advokáta mu žalobca dňa 15.07.2011 zaplatil odmenu za právne služby v hotovosti v sume 3.179,76 eura, a to na základe faktúry č. 42/11 vystavenej dňa 22.06.2011 a splatnej dňa 15.07.2011 na sumu 12.719,04 eura spolu všetkým trom obžalovaným. Odmena za právne služby na základe vyúčtovania (špecifikácia trov konania) zo dňa 15.07.2011 predstavovala pre žalobcu sumu 3.179,76 eura, ktorú zaplatil. Z rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo dňa 21.05.2013, č. k. PK-1T/26/2011-11237, právoplatného dňa 21.05.2013, prvoinštančný súd zistil, že na hlavnom pojednávaní dňa 21.05.2013, v trestnej veci obžalovaných vrátane žalobcu, pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, bol žalobca ako člen zločineckej skupiny označovaný ako I., uznaný vinným zo skutkov uvedených v tomto rozsudku a odsúdený bol na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 13 rokov.

5. Na základe vykonaného dokazovania prvoinštančný súd dospel k záveru, že žalobca neunesol dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu splnenia ďalších dvoch kumulatívnych podmienok, a to vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi škodou a nezákonným rozhodnutím. Žalobcovi stotožniac sa s obranou žalovanej vytkol, že v časti náhrady skutočnej škody nepreukázal nutnosť a účelnosť jednotlivých úkonov právnej pomoci, ktoré mal obhajca žalobcu vykonať v trestnom konaní a vo veci náhrady nemajetkovej ujmy túto žiadnym spôsobom nepreukázal. Z uvedených dôvodov žalobu v celom rozsahu zmietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255, § 262 CSP tak, že v konaní plne úspešnej žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal, nakoľko táto si ju neuplatnila a ani jej žiadne trovy v konaní nevznikli.

6. Proti v poradí druhému rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Úvodom poukázal, že je vo výkone trestu odňatia slobody už 10 rokov a nemá financie na právnikov. Dôvodil tým, že prvoinštančný súd mu vyčíta, že jemu ustanovený obhajca S. S. nepredložil rozpis obhajoby. Uviedol, že menovaný obhajca bol ním zvolený a mal riadne zaplatené, čo už uviedol a predložil k tomu aj faktúru. Nakoľko mu vypovedal plnú moc zo zdravotných dôvodov, žalobca nemá a ani nemal prehľad o tom, čo a ako naložil, resp. urobil s peniazmi, ktoré mu boli ním vyplatené v sume 3.176,76 eura predstavujúcej úhradu za jemu poskytnutú obhajobu 18.07.2011 za trestné konanie voči jeho osobe. Za nespochybniteľný fakt označil skutočnosť, že ho obhajoval a bolo mu zaplatené. Čo a ako urobil s peniazmi a aké úkony robil mu neohlásil a žalobcu to ani nezaujímal, nakoľko bol v danej trestnej veci oslobodený. V ďalšom poukázal na to, že na náhradu straty požiadaval obhajcu S. S., nakoľko čiastka, ktorú mu vyplatil, bola veľká. Usporené peniaze mu dal za to, že si niekto vymyslel nejaký trestný čin na jeho osobu. Následne ho polícia preverí, vytvorí si svoj pohľad na vec a vec postúpi vyšetrovateľovi, ktorý začne vyšetrovanie, potom vec postúpi prokurátorovi, ten podá obžalobu a súd následne rozhodne, že je nevinný a oslobodí ho. Uvedené mu pripadá ako dostatočný dôvod na uplatnenie minimálne vrátenia peňazí, ktoré S. S. dal za právne služby a celé toto konanie trvalo cca 10 rokov. Z uvedených dôvodov preto žiadal jeho odvolaniu vyhovieť.

7. Žalovaná sa na výzvu súdu k podanému odvolaniu v súdom stanovenej lehote nevyjadrila.

8. Krajský súd v Bratislave pred meritórnym prejednaním veci žalobcovi, Ministerstvu spravodlivosti SR a Generálnej prokuratúre SR listom zo dňa 10.01.2024 oznámil, že v predmetnej veci podľa § 4 ods. 1 písm. f) zák. č. 514/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov ex offio ustálil ako orgán konajúci

v mene štátu (žalovanej) v predmetnom konaní Generálnu prokuratúru SR a z uvedeného dôvodu nebude ďalej konať s Ministerstvom spravodlivosti SR, ktoré doposiaľ zastupovalo žalovanú v konaní pred prvoinštančným súdom. Generálnej prokuratúre SR súd súčasne zaslal všetky podania sporových strán, dôkazy predložené stranami v uvedenom konaní, zápisnice z pojednávania, ako aj doposiaľ vydané súdne rozhodnutia. K predmetnému postupu uvádza nasledovné:

8.1. Podľa § 4 ods. 1 písm. a) bod 1. zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2012 vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti SR, ak škoda vznikla v občianskom súdnom konaní alebo v trestnom konaní a ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 4 ods. 1 písm. b) zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2012 vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Ministerstvo vnútra SR, ak v trestnom konaní škodu spôsobil vyšetrovateľ alebo poverený orgán Policajného zboru.

Podľa § 4 ods. 1 písm. a) bod 1. zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom od 01.01.2013 vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti SR, ak škoda vznikla v dôsledku rozhodnutia vydaného súdom alebo ak škoda bola spôsobená nesprávnym úradným postupom súdu.

Podľa § 4 ods. 1 písm. b) bod 1. zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom od 01.01.2013 vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Ministerstvo vnútra SR, ak v trestnom konaní škodu spôsobil vyšetrovateľ Policajného zboru alebo poverený príslušník Policajného zboru, a

1. prokurátor nezamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa Policajného zboru alebo povereného príslušníka Policajného zboru a nepodal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu alebo
2. vyšetrovateľ Policajného zboru alebo poverený príslušník Policajného zboru nekonal na základe záväzného pokynu prokurátora.

8.2. V súvislosti s otázkou zastúpenia štátu vo veci náhrady škody podľa zák. č. 514/2003 Z.z. sa súdna prax ustálila na názore, že v prípade, ak strana sporu označí za štátny orgán konajúci v mene štátu orgán, do pôsobnosti ktorého uplatnený nárok nepatrí, alebo označí subjekt, ktorý štátnym orgánom nie je, resp. nie je ani právnym subjektom, nejedná sa ani o vadu žaloby a ani o nedostatok podmienky konania a nemôže to byť na ujmu žalobcovi. V nadväznosti na to zdôraznila, že je povinnosťou súdu bez zreteľa na označenie obsiahnuté v žalobe zabezpečiť, aby za štát v konaní pred súdom konal štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu, a aby konal len s takýmto oprávneným subjektom (napr. uznesenie NS SR zo dňa 26.09.2012, sp. zn. 6Cdo/149/2011, uznesenie NS SR zo dňa 24.06.2020, sp. zn. 6Cdo/87/2019 a iné). V prejednávanej veci z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobca označil ako orgán konajúci za žalovanú (§ 4 zák. č. 514/2003 Z.z.) Ministerstvo spravodlivosti SR, ktoré vo svojich podaniach počas celého konania namietalo, že nie je orgánom oprávneným konať v predmetnej veci v mene žalovanej. Vo vyjadrení k žalobe zo dňa 22.08.2012 argumentovalo tým, že tvrdená škoda nevznikla v súvislosti s konaním súdu, keďže žalobcom označeným nezákonným rozhodnutím je uznesenie vyšetrovateľa o začatí trestného stíhania, a preto ako orgán oprávnený konať v mene štátu prichádza do úvahy Ministerstvo vnútra SR alebo Generálna prokuratúra SR. Z uvedených dôvodov preto postúpilo aj žiadosť žalobcu o predbežné prejednanie nároku na náhradu škody Ministerstvu vnútra SR. Po novele zák. č. 514/2003 Z.z. účinnej od 01.01.2013 Ministerstvo spravodlivosti SR namietalo (v prednese na pojednávaní konanom dňa 20.03.2014), že orgánom oprávneným v danej veci zastupovať štát je podľa § 4 ods. 1 písm. f) v spojení s § 4 ods. 1 písm. b) Generálna prokuratúra SR a bolo toho názoru, že otázku zastúpenia žalovanej je potrebné posudzovať podľa znenia zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom od 01.01.2013. Žalobca zotrval na zastupovaní žalovanej Ministerstvom spravodlivosti SR majúci za to, že aj keď uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané vyšetrovateľom Policajného zboru, nie sú splnené podmienky pre zastupovanie žalovanej Ministerstvom vnútra SR podľa § 4 ods. 1 písm. b) zák. č. 514/2003 Z.z. Na druhej strane Generálna prokuratúra SR zastupuje štát v prípadoch, ak škodu spôsobil štátny orgán podľa osobitného predpisu, ktorým je zák. č. 153/2001 Z.z., a preto ani Generálna prokuratúra SR nemôže zastupovať žalovanú v tomto konaní. Oprávnenie Ministerstva spravodlivosti SR na zastupovanie v tomto konaní odvodzoval žalobca aj od ust. § 4 ods. 1 písm. m) zák. č. 514/2003 Z.z. Bol toho názoru, že tak podľa znenia zák. č. 514/2003 Z.z. účinného v čase podania žiadosti o predbežné

prerokovanie nároku na náhradu škody, ako aj v čase podania žaloby, bolo Ministerstvo spravodlivosti SR oprávnené zastupovať žalovanú v predmetnom konaní. Prvoinštančný súd tak v prvom ako aj v poradí druhom rozsudku vo vzťahu k spornej otázke zastúpenia žalovanej v zhode s právnym názorom žalobcu dospel k záveru, že Ministerstvo spravodlivosti SR je orgánom oprávneným konať v mene žalovanej v danom konaní. Bol toho názoru, že na danú otázku je potrebné aplikovať hmotnoprávne i procesnoprávne ustanovenia zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom v čase doručenia žiadosti žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody na MS SR dňa 30.11.2011. Dodal, že uvedený záver by platil aj vtedy, ak by aj na danú vec sa mal aplikovať zákon č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom v čase vydania uznesenia o vznesení obvinenia (04.03.2009) alebo v čase podania žaloby na súd (04.06.2012), a to vzhľadom na identické znenie ust. § 4 predmetného zákona. Oprávnenie Ministerstva spravodlivosti SR zastupovať žalovanú v konaní je podľa názoru prvoinštančného súdu možné odvodiť aj od ust. § 4 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom dňa 30.11.2012, a to vzhľadom na predbežné prerokovanie žiadosti žalobcu dňa 14.05.2012 na Ministerstve spravodlivosti SR zohľadniac špecifický charakter tzv. nezákonného rozhodnutia v spojení s oslobodzujúcim rozhodnutím súdu. Odvolací súd aj s prihliadnutím na súdnu praxou ustálené riešenie tejto právnej otázky týkajúcej sa zastúpenia štátu v konaní o nároku na náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z.z. po prijatí novelizácie zákona č. 514/2003 Z.z. zákonom č. 412/2012 Z.z. účinným od 01.01.2013 s dopadom na konania začaté do 31.12.2012, je toho názoru, že súd prvej inštancie sa nesprávne vysporiadal s touto právnou otázkou, pre vyriešenie ktorej je nevyhnutné najprv ustáliť akú povahu má ust. § 4 zák. č. 514/2003 Z.z. upravujúce konanie štátu vo veci náhrady škody spôsobenej orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci. Ako vyplýva z argumentácie súdu prvej inštancie, tento si bol vedomý toho, že zák. č. 514/2003 Z.z. obsahuje tak hmotnoprávne ustanovenia, t. j. ustanovenia upravujúce subjektívne práva a povinnosti subjektov právnych vzťahov, ako aj procesnoprávne ustanovenia upravujúce postup orgánov verejnej moci za účelom dosiahnutia ochrany hmotného práva. Práve ust. § 4 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. upravujúce aký štátny orgán má konať v mene štátu pri rôznorodých nárokoch na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci je jedným z mála ustanovení predmetného zákona procesného charakteru. V otázke zastúpenia žalovanej v konaní o nároku na náhradu škody sa tak nejedná o otázku hmotného práva, ktorá je určená subjektívnym právom poškodeného na náhradu škody a tomu korelujúcej zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci. Stav, kedy oblasť verejnej moci, v ktorej ku škode došlo patrila do pôsobnosti viacerých orgánov v zmysle § 4 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z., sa vyskytoval najčastejšie na tej časti úseku trestného konania, ktorá začína vydaním uznesenia o začatí trestného stíhania orgánmi činnými v trestnom konaní a završuje sa podaním obžaloby, kedy sa trestné konanie presúva pred súd. Ako orgány konajúce v mene štátu v súvislosti s touto fázou trestného konania (tzv. prípravné konanie zabezpečované orgánmi činnými v trestnom konaní, t. j. policajtom a prokurátorom) tak do úvahy prichádzali Ministerstvo vnútra SR, ako aj Generálna prokuratúra SR (rozsudok NS SR zo dňa 30.03.2011, sp. zn. 3Cdo/194/2010). Tento právny rámec trval len do 31.12.2012, keď 01.01.2013 nadobudol účinnosť zák. č. 412/2012 Z.z., ktorým bolo novelizované a precizované znenie ust. § 4 ods. 1 písm. b) zák. č. 514/2003 Z.z., ktoré určilo, že Ministerstvo vnútra SR koná v mene štátu v prípadoch, ak v trestnom konaní škodu spôsobil vyšetrovateľ alebo poverený orgán Policajného zboru a prokurátor nezamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa PZ alebo povereného príslušníka PZ a nepodal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu, alebo vyšetrovateľ alebo poverený orgán Policajného zboru nekonal na základe záväzného pokynu prokurátora. Novelizované znenie ust. § 4 ods. 1 písm. b) zák. č. 514/2003 Z.z. tak určilo Ministerstvo vnútra SR ako orgán konajúci v mene štátu len v prípadoch kumulatívneho splnenia podmienok, že v trestnom konaní škodu spôsobil vyšetrovateľ Policajného zboru alebo poverený príslušník Policajného zboru a prokurátor nezamietol sťažnosť proti jeho uzneseniu a nepodal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu. A contrario ak prokurátor zamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa a podal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu, koná v mene štátu Generálna prokuratúra SR (§ 4 ods. 1 písm. f) zák. č. 514/2003 Z.z.). Uvedeným zákonodarca zohľadnil skutočnosť, že prokurátor svojim aktívnym konaním, a to podaním obžaloby zachoval nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, t. j. aj nezákonnosť trestného stíhania, hoci podľa právneho poriadku bol oprávnený zvoliť aj iný procesný postup (napr. zastaviť trestné stíhanie, postúpiť vec). K spôsobeniu škody zo strany prokurátora v takomto prípade nedochádza vydaním nezákonného rozhodnutia, ale nevyužitím svojej kompetencie nezákonné rozhodnutie zrušiť, trestné stíhanie zastaviť či trestnú vec postúpiť, t. j. akceptovaním záverov nezákonného rozhodnutia a podaním obžaloby na súd. Vzhľadom na procesný charakter ust. § 4 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. a skutočnosť, že prechodné ustanovenia zák. č. 412/2012 Z.z. neustanovujú inak, v zmysle princípu tzv. nepravej retroaktivity sa predmetná novela uplatní aj na všetky prebiehajúce a neskončené konania o náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z.z. Pre určenie konajúceho orgánu tak platí zásada „lex posterior derogat legi priori“ (neskorší zákon

ruší skorší), ktorá je prejavom jedného zo základných princípov uplatňovaných v procesnom práve, v zmysle ktorého sa na procesné úkony v súdnom konaní zásadne aplikuje procesné právo platné a účinné v čase uskutočnenia procesného úkonu (nález ÚS SR zo dňa 18.01.2006, sp. zn. II. ÚS 249/2005). Na uvedenom právnom závere podľa odvolacieho súdu nič nemení ani skutočnosť, že právna úprava napriek presnému vymedzeniu kompetencie jednotlivých štátnych orgánov konať za štát po 01.01.2013 ponechala v účinnosti možnosť založenia oprávnenia štátneho orgánu konať v súdnom konaní za štát na základe toho, že sa na tento orgán obrátil poškodený so žiadosťou o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, nakoľko predmetné ustanovenie zákona dopadá na prípady, kedy nie je možné príslušný (jeden konkrétny) štátny orgán, v ktorého pôsobnosti došlo k vzniku škody, jednoznačne určiť podľa daných zákonných kritérií (§ 4 ods. 1 písm. a) až l) zák. č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom od 01.01.2013). Súd prvej inštancie preto celkom nesprávne pracoval so znením ust. § 4 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. účinným v čase podania žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, či znením v čase podania žaloby na súd, ktoré nie sú rozhodné pre aplikáciu normy procesného charakteru. K zhodnému záveru dospela aj súdna prax vyšších súdnych autorít (viď napr. rozsudok NS SR zo dňa 14.10.2015, sp. zn. 8Cdo/289/2014), ktorá uzavrela, že ak v priebehu súdneho konania došlo k zmene ust. § 4 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z., je povinnosťou súdu ex offa zabezpečiť, aby štát (žalovaný) v konaní zastupoval orgán, ktorého legitímácia na zastupovanie v konaní bola založená aktuálnou právnou úpravou, t. j. právnou úpravou účinnou v čase súdneho konania s tým, že všetky účinky úkonov (procesných aj hmotnoprávných) vykonávaných zástupcom oprávneným podľa starej právnej úpravy zostávajú zachované. Ministerstvo spravodlivosti SR v konaní po 01.01.2013 preto celkom správne namietalo, že v zmysle ust. § 4 ods. 1 písm. b) zák. č. 514/2003 Z.z. má žalovaný v konaní zastupovať Generálna prokuratúra SR, keď v konaní nebolo sporné, že prokurátor zamietol sťažnosť žalobcu ako obvineného proti uzneseniu o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia a vo veci podal obžalobu, spod ktorej súd žalobcu oslobodil. Práve vzhľadom na oslobodenie žalobcu spod obžaloby rozhodnutím súdu nemožno dospieť k záveru, že škoda by vznikla rozhodnutím súdu, ako predpokladu pre zastupovanie žalovanej Ministerstvom spravodlivosti SR podľa § 4 ods. 1 písm. a) zák. č. 514/2003 Z.z. Na zmenu ustanovení zák. č. 514/2003 Z.z. procesného charakteru bol súd prvej inštancie povinný reflektovať ex offa a ďalej konať v mene žalovanej s Generálnou prokuratúrou SR, k čomu z jeho strany nedošlo. V súvislosti s argumentáciou sporových strán je tiež potrebné dodať, že pri posudzovaní správnosti označenia štátneho orgánu oprávneného konať v mene štátu nie je konajúci súd viazaný predchádzajúcim (ne) konaním štátnych orgánov pri predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody. Rozhodujúce je skutkové vymedzenie žalovaného nároku v žalobe, z ktorého musí byť identifikovateľné rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktorým mala byť škoda spôsobená. Odvolací súd po zistení tohto pochybenia v konaní pred prvoinštančným súdom a aj s poukazom na skutočnosť, že vec už raz bola zrušená a vrátená súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie (§ 390 CSP), vyrozumel žalobcu i žalovanú o tom, že v konaní bude s prihliadnutím na uvedené žalovanú ďalej zastupovať Generálna prokuratúra SR, ktorej doručil podstatný obsah súdneho spisu.

9. Viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) odvolací súd následne meritórne preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie, prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP) dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

10. V posudzovanej veci súd prvej inštancie viazaný návrhmi sporových strán na vykonanie dokazovania (§ 185 ods. 2 CSP) vykonal náležité dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností dôležitých pre posúdenie dôvodnosti žaloby, ktorou sa žalobca voči žalovanej domáhal náhrady skutočnej škody a nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená nezákonným rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, jeho skutkové zistenia majú oporu vo vykonanom dokazovaní, keď vzal do úvahy všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov a z obsahu spisu vyšli najavo, ako aj zásady kontradiktórneho sporového konania, pričom správne vychádzal z výsledkov dokazovania vykonaného v konaní vedenom na súde prvej inštancie a vykonané dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov. Vec posúdil správne i po právnej stránke, keď na zistený skutkový stav aplikoval príslušné zákonné ustanovenia. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia zrozumiteľne súd prvej inštancie odôvodnil záver o neunesení dôkazného bremena žalobcom, s ktorým sa odvolací súd stotožňuje a na zdôraznenie správnosti ktorého dodáva nasledovné.

11. Podľa § 149 CSP prostriedkami procesné útoky a prostriedkami procesnej obrany sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky.

12. Podľa § 153 ods. 1 CSP strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania.

13. Podľa § 153 ods. 2 CSP na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadať, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu.

14. Podľa § 167 ods. 2 CSP s doručením žaloby súd žalovaného vyzve, aby sa v lehote určenej súdom k žalobe písomne vyjadril, a ak uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná, uviedol vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil listiny, na ktoré sa odvoláva, a označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

15. Podľa § 167 ods. 3 CSP ak žalovaný uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná alebo súd neurobí iné vhodné opatrenia, súd doručí vyjadrenie žalovaného žalobcovi do vlastných rúk a umožní mu vyjadriť sa v lehote určenej súdom. Žalobca uvedie ďalšie skutočnosti a označí dôkazy na preukázanie svojich tvrdení; na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy súd nemusí prihliadnuť. Súd poučí žalovaného o následkoch sudcovskej koncentrácie konania.

16. Podľa § 167 ods. 4 CSP ak súd neurobí iné vhodné opatrenia, doručí vyjadrenie žalobcu podľa odseku 3 žalovanému do vlastných rúk a umožní mu, aby sa k nemu vyjadril v lehote určenej súdom. Žalovaný uvedie ďalšie skutočnosti a označí dôkazy na svoju obranu; na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy súd nemusí prihliadnuť. Súd poučí žalovaného o následkoch sudcovskej koncentrácie konania.

17. Podľa § 179 CSP pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu a účel konania.

18. Podľa § 185 ods. 2 CSP súd môže aj bez návrhu vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov a zoznamov, ak tieto registre alebo zoznamy nasvedčujú, že skutkové tvrdenia strán sú v rozpore so skutočnosťou; iné dôkazy bez návrhu nevykoná, ak tento zákon neustanovuje inak.

19. Podľa § 191 ods. 1 CSP dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na to, čo vyšlo počas konania najavo.

20. Dôkazné bremeno v konaní o náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z.z. zaťažuje poškodeného, t. j. žalobcu a toto je od 01.07.2016 nevyhnutné vnímať v intenciách sporového súdneho konania, v ktorom proti sebe stoja strany sporu s kontradičným záujmom na výsledku konania. Sporové konanie je po zmene civilného kódexu je ovládané prejednacou zásadou, t. z. stranu sporu zaťažujú dve vzájomne prepojené povinnosti- povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť (dokazovať je povinný každý, kto v spore niečo tvrdí), neunesenie ktorých je spojené s neúspechom v spore. Strana sporu je tak v záujme vlastného úspechu v konaní povinná substancovať všetky skutkové okolnosti podstatné a rozhodujúce z hľadiska hypotézy hmotnoprávnej normy, z ktorých vyvodzuje svoju procesnú taktiku (útok alebo obranu). Procesnej povinnosti strany sporu uviesť skutkové tvrdenia kontruje povinnosť protistrany poprieť tvrdené skutočnosti. Vzhľadom k tomu, že súd je v sporovom konaní limitovaný skutkovými tvrdeniami strán sporu (princíp formálnej pravdy), povinnosť tvrdenia nadobúda v intenciách Civilného sporového poriadku kľúčový význam a predstavuje jeden z kardinálnych princípov civilného procesu. Viazá sa na podstatné a rozhodujúce skutočnosti relevantné z hľadiska hmotného práva. Následkom porušenia povinnosti žalobcu substancovane tvrdiť je jeho neúspech v spore a rovnako platí, že následkom porušenia povinnosti žalovaného substancovane tvrdiť je, že súd bez toho, aby vykonal dokazovanie, nezohľadní jeho procesnú obranu (dokazovaním v sporovom konaní sa má preukázať to, čo strany v spore tvrdili a nie zisťovať, čo strany netvrdili). Nedodržanie dôkaznej povinnosti a následné neunesenie dôkazného bremena vedie v prípade žalobcu k procesnej pasivite, sankcionovanej

stratou sporu. Potrebné je tiež dodať, že rozhodujúcim pre riadne splnenie týchto povinností je nielen obsahové hľadisko (kvalita a relevantnosť tvrdenia a navrhovania dôkazov, pravdivosť a úplnosť, t. j. substancované tvrdenie), ale aj časové hľadisko. Civilné sporové konanie totiž od strán sporu vyžaduje adekvátnu mieru vigilancie a diligencie (bdelosť a dôslednosť). V zmysle normatívnej úpravy nadväzujúcej na rímskoprávnu zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“ (bdelým patrí právo) je strana sporu je povinná uplatniť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany včas. Porušenie v čl. 8 CSP všeobecne vyjadrenej povinnosti riadneho vedenia sporu, tzv. procesnej diligencie môže mať v kontradiktórnom sporovom konaní za následok sudcovskú koncentráciu konania, využitie ktorej súdu umožňuje neprihliadnuť na oneskorene uplatnené prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany. Včasnosť predloženia prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany vyhodnocuje súd v okolnostiach konkrétneho prípadu a zákonodarca ponecháva na úvahe súdu, či prípadné omeškanie procesného úkonu sudca ospravedlní alebo využije procesnú sankciu a neprihliadne na oneskorený úkon strany sporu. Procesný úkon nie je vykonaný včas, ak ho strana sporu mohla vykonať skôr (objektívne hľadisko), ak by konala starostlivo (subjektívne hľadisko).

21. V prejednávanvej veci súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v zrušujúcom uznesení zo dňa 29.04.2016, č. k. 3Co/132/205 opätovne posudzoval žalobcom uplatnený nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, a to uznesením Úradu justičnej a kriminálnej polície OR PZ D.- V., N. I., ČVS: V.-XXX/X-V.-R.-XXXX zo dňa 04.03.2009, ktorým bolo voči žalobcovi začaté trestné stíhanie zo zločinu lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 188 ods. 1, 2 písm. c) Trestného zákona (neskôr bol skutok prekvalifikovaný na prečin ublíženia na zdraví spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 156 ods. 11 Trestného zákona). Správne a v zhode s ustálenými právnymi názormi vyšších súdnych autorít v nadväznosti na oslobodzujúci rozsudok súdu ako rozhodujúce meradlo opodstatnenosti (zákonnosti) vedenia trestného stíhania kvalifikoval predmetné rozhodnutie ako rozhodnutie nezákonné v zmysle § 6 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. V ďalšom správne posudzoval splnenie ďalších zákonných podmienok pre založenie žalovaného nároku podľa zák. č. 514/2003 Z.z., ktorými sú vznik škody a príčinná súvislosť medzi spôsobenou škodou a nezákonným rozhodnutím, ktoré musia byť splnené kumulatívne (súčasne). Nesplnenie čo i len jednej z týchto ďalších dvoch zákonných podmienok musí bez ďalšieho viesť k neúspechu žalobcu. Pokiaľ sa týka žalobcom uplatnenej náhrady skutočnej škody predstavujúcej náhradu nákladov jeho obhajoby v trestnom konaní správne prvoinštančný súd vyvodil, že povinnosťou žalobcu v predmetnom konaní bolo preukázať nielen samotnú úhradu trov obhajoby ním zvoleného obhajcu, t. j. úbytok v jeho majetkovej sfére, ale aj nutnosť a účelnosť jednotlivých úkonov právnej pomoci, ktoré obhajca vykonal. Žalobca v odvolaní spochybnil správnosť tohto záveru majúci za to, že obhajcu si riadne zvolil a za obhajobu mu riadne zaplatil, čo v konaní preukázal a on nemal prehľad o tom, ako S. naložil s peniazmi za jeho obhajobu. V spojení s nedôvodnosťou trestného stíhania bol toho názoru, že minimálne mu prináleží refundácia vyplatených trov obhajoby.

22. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalovaná od začiatku súdneho konania namietala nepreukázanie týchto súdnou praxou a neskôr aj zákonom vyžadovaných atribútov trov obhajoby, osobitne aj so zreteľom na skutočnosť, že obhajca žalobcu v spojenom trestnom konaní zastupoval viacerých spoluobvinených, čo nakoniec vyplýva aj z predloženej faktúry č. 42/11 vystavenej advokátom S. I. S. na sumu 12.719,04 eura a špecifikácie trov konania. Žalobca vedomý si toho, že žalovaná v konaní namietala účelnosť a nutnosť trov obhajoby, ktorých refundáciu si žalobca voči nej uplatňoval, ako aj ich vykonanie v súvislosti s obhajobou žalobcu, na preukázanie tejto skutočnosti nenavrhol žiadne ďalšie dokazovanie, pričom splnenie požiadavky účelnosti a nutnosti vynaložených trov obhajoby nemožno bez ďalšieho vyvodiť zo samotného vyúčtovania trov obhajoby. Správne preto prvoinštančný súd viazaný stranami prednesenými návrhmi na vykonanie dokazovania uzavrel, že žalobca v tomto smere neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že odmena, ktorú vyplatil svojmu obhajcovi S. I. S. vo výške 3.179,76 eura zodpovedala výlučne účelne a nevyhnutne vykonaným úkonom právnej pomoci uskutočneným v súvislosti s obhajobou žalobcu (nie niektorého spoluobvineného). Irelevantná je v tejto súvislosti nevedomosť žalobcu, ako ním zvolený obhajca využil ním poskytnuté peňažné prostriedky na trovy obhajoby. Žalobca nesprávne v odvolaní argumentuje tým, že súd prvej inštancie žalobu v tejto časti zamietol pre nepredloženie rozpisu obhajoby, nakoľko takýto záver z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva a je výlučne odrazom subjektívneho nepochopenia zrozumiteľne formulovaných záverov súdu prvej inštancie žalobcom. Prvoinštančný súd jasne uviedol, že neunesenie dôkazného bremena žalobcom spočívalo v nepreukázaní nutnosti a účelnosti jednotlivých úkonov právnej pomoci, ktoré jeho obhajca vykonal. Z predložených dôkazov je zrejmé, že žalobcovi titulom

nezákonného trestného stíhania vznikli výdavky na obhajobu, v ktorej bol úspešný. Jeho povinnosťou však bolo v konaní preukázať nielen vznik a vynaloženie týchto výdavkov, ale aj žalovanou rozporovanú skutočnosť, že všetky úkony právnej služby boli vykonané jeho obhajcom v súvislosti s predmetným trestným stíhaním žalobcu (nie napr. výlučne len niektorého zo spoluobvinených), ako aj účelne a hospodárne, nakoľko žalovanú nemožno v konaní o náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z.z. zaťažiť úhradou akýchkoľvek trov obhajoby, t. j. aj tých ktorých vykonanie nebolo účelné a nevyhnutné. Za účelom preukázania týchto skutočností bolo vecou žalobcu navrhnúť relevantné dokazovanie (napr. oboznámením listinných dôkazov založených v trestnom spise preukazujúcich uskutočnenie obhajcom vyčíslených a vyúčtovaných úkonov právnej pomoci v priamej príčinnej súvislosti s obhajobou žalobcu a ich účelnosť). Možno tiež dodať, že súd prvej inštancie v zmysle § 185 ods. 2 CSP ako aj dodržania zásady rovnosti zbraní ako jedného zo základných princípov spravodlivého súdneho konania nebol oprávnený suplovať pasivitu žalobcu v záujme unesenia jeho dôkazného bremena.

23. Súd prvej inštancie za nepreukázaný považoval aj žalobcom uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý žalobca vymedzil negatívnymi dopadmi v profesionálnom i súkromnom živote poznačenom neustálou neistotou a strachom o budúcnosť, podozrievavým prístupom rodiny a známymi, ktorí v dôsledku trestného stíhania začali pochybovať o jeho čestnosti a nedôverovali mu, nenapraviteľným zásahom do jeho práva na osobnú česť a dobrú povesť. Nakoľko však žalobca v odvolaní neprezentoval žiadne odvolacie dôvody, pre ktoré by spochybňoval správnosť tohto záveru súdu prvej inštancie (v odvolaní vyslovene uviedol, že jeho doterajšia argumentácia zakladá dôvod na priznanie minimálne vynaložených trov obhajoby), odvolací súd viazaný odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1 CSP) záver súdu prvej inštancie vo vzťahu k tomuto nároku na náhradu nemajetkovej ujmy nemohol podrobiť meritórnemu prieskumu.

24. Vzhľadom na vyššie uvedené, keď súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie vo veci, z vykonaného dokazovania vyvodil správne skutkové závery, na zistený skutkový stav aplikoval príslušné zákonné ustanovenia a vec správne právne posúdil, odvolací súd napadnutý prvoinštančný rozsudok podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny v celom napadnutom rozsahu potvrdil.

25. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa zásady úspechu vyjadrenej v ust. § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 CSP. V odvolacom konaní plne úspešnej žalovanej nepriznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko jej žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli.

26. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).